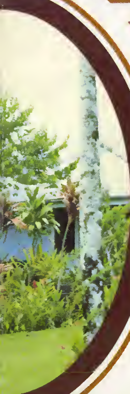
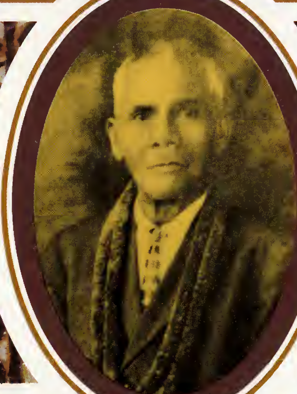
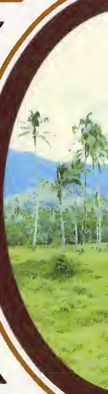
Januar 1982
131. Årgang
Nummer 1

DEN *danske* STJERNE

DEN *danske* STJERNE

Organ
for Jesu Kristi Kirke af
Sidste Dages Hellige

Januar 1982
Årgang 131
Nummer 1

INDHOLD

BØRNESTJERNEN

Abonnement:

12 numre Dkr. 54,– (inkl. moms og porto)
Betaling over giro 31 20 988 til Nordisk Distributions Center, Smedevangen 9, DK-3540 Lynge.
United States and Canada: $ 10.00 (surface mail).

Printed in the Federal Republic of Germany

PB MA 0416 DA

Budskab fra Det øverste Præsidentskab

„ER I BEREDTE, BEHØVER I IKKE AT FRYGTE"

Præsident Marion G. Romney
Andenrådgiver i Det øverste Præsidentskab

Det er min mening, at vi sidste dages hellige på grund af den viden, vi har modtaget ved åbenbaringer, er bedre rustet til at møde vor tids vanskeligheder end andre mennesker. Vi ved mere om de vanskeligheder, der skal komme, og vi har nøglen til løsningen på dem.

Jeg går ud fra, at de fleste mennesker har tendens til at tyde verdens problemer og deres egne oplevelser i lyset af visse standarder, som har rodfæstet sig i deres egne tanker. Den kendsgerning, at Herren den Almægtige vil tage vare på sit folk i disse sidste dage med stress og prøvelser, fæstnede sig i mine tanker på et meget tidligt tidspunkt.

Som barn boede jeg i et land (Mexico) der var splittet af den krigshærgende revolution. Som de stridende parter forfulgte hinanden frem og tilbage, blev jeg temmelig foruroliget og nervøs. Jeg husker udmærket, da budskabet kom, om at oprørerne marcherede fra Ciudad Juarez mod nord til Chihuahua City, og at føderale tropper marcherede mod den samme

„Bror Joseph fortalte hr. Van Buren, at alle andre overvejelser var omfattet af Helligåndens gave."

by fra Torreon mod syd. Mine bekymringer blev til frygt - ja, faktisk til panik - da de mødtes ved Casas Grandes, blot 16 km borte, og skydningen begyndte. Nogle af vore mere eventyrlystne unge mænd klatrede op på Montezumabjerget, hvorfra de i kikkerter kunne følge slagets gang.
Ud fra disse bevægende barndomsoplevelser som jeg aldrig vil glemme, var det vanskeligt for mig at forstå lærdommen om fred i hjertet, samtidig med at der var krig i landet. Men trods dette blev min frygt en smule mindre, når jeg så min gode mor lulle sine små i søvn. Teksten til de sange, hun sang, trøstede mig. Nogle af dem har sat sig fast i mine tanker gennem alle disse mellemliggende år, henved to trediedel af et århundrede - som nu dette fra „Led os, o du vor Jehova" (nr. 165):

Når så jorden ryster, skælver,
byd vor frygt at vorde djærv.
Og når dom tilintetgører,
hold os fri på Zions bjerg.

Og disse ord, som Parley P. Pratt skrev:

Vi længe ventet har
o, kom med lægedom
og frihed for enhver.

Kom, udryd du al synd
og rens vor jord med ild . . .
(O kom, du Konge, kom, nr. 21)

Og følgende af W. W. Phelps:

Ja, trygt vi til Lammet, Guds Søn,
os hengive,
han fører os gennem al trængsel
og ve,
vort navn han i livsbogen snart vil
opskrive
og råbe det ud,
når vi en gang ham se.
(Vi glædes og frydes, nr. 12)

Som årene er gået, og jeg er blevet en smule bekendt med skrifterne, har jeg lært, at brødrene som har skrevet disse smukke linier med håb og mod, har lært gennem åbenbaringerne, at Herren vil sørge for sine hellige under de ulykker, som han forudså og forudsagde. Nehpi sagde for eksempel, da han talte om vor tid:

„Thi den tid kommer snart, da Guds vrede i hele dens fylde skal udøses over alle menneskenes børn; thi han vil ikke tilstede, at de ugudelige skal ødelægge de retfærdige.

Derfor vil han bevare de retfærdige ved sin magt, selv om han, for at bevare de retfærdige, skal lade sin vredes fylde forvolde deres fjenders ødelæggelse ved ild. Derfor behøver de retfærdige ikke at frygte; thi profeten siger, de vil blive frelst, om det end skal ske ved ild" (1. Ne. 22:16-17).

Da Herren ved åbenbaring gav forordet til Lære og Pagter, sagde han, han var villig til at kundgøre det, han havde åbenbaret, for alle mennesker. . .

Thi hos mig er der ikke personsanseelse, og jeg vil, at alle mennesker skal vide, at den dag snart kommer - selve timen er endnu ikke kommet, men er nær for hånden - da fred skal borttages fra jorden, og djævelen skal have magt over sit eget rige.

Men Herren vil også have magt over sine hellige og regere midt iblandt dem og komme ned til dom over Idumæa, eller verden." (L&P 1:35, 36)

Jesus selv forudså vor tid og tiden derefter, da han stod foran sine disciple på Oliebjerget. Da de den gang spurgte ham om Jerusalems ødelæggelse og tegnene på hans andet komme, fortalte han dem, at „dette folk skal blive ødelagt og spredt blandt alle nationer. . .

Men de skal igen indsamles; dog skal de forblive adspredt, til ikke-jødernes tid er fuldbyrdet.

Og på den dag skal der høres om krige og rygter om krige og hele jorden skal være i bevægelse og hjertet synke i livet på menneskene, og de skal sige, at Kristus tøver med at komme til verdens ende.

Og menneskenes kærlighed skal blive kold, og lovløsheden blive mangfoldig.

Og når ikke-jødernes tid er kommet, da skal et lys bryde frem blandt dem, der sidder i mørke, og det er mit evangeliums fylde.

Men de modtager det ikke; thi de ser ikke lyset, men de vender deres hjerter bort fra mig på grund af menneskebud.

Og i den slægt skal ikke-jødernes tid fuldbyrdes.

Og i den slægt skal der findes mennesker, der ikke skal blive taget bort, førend de har set en susende svøbe, thi en hærgende sygdom skal dække landet.

Men mine disciple skal stå på hellige

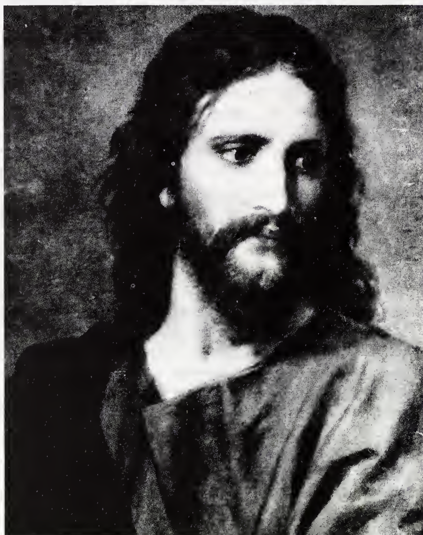
„Thi den tid kommer snart, da Guds vrede i hele dens fylde skal udøses over alle menneskenes børn; thi han vil ikke tilstede, at de ugudelige skal ødelægge de retfærdige."

(1. Ne. 22:16).

steder og skal ikke røres deraf; men blandt de ugudelige skal menneskene opløfte deres røst, forbande Gud og dø.

Og der skal også være jordskælv

Maleri af Kristus, af Heinrich Hofman.

„Den kendsgerning, at Herren den Almægtige vil tage vare på sit folk i disse sidste dage med deres prøvelser og hårde tider, blev meget tidligt klart for mig. Herren har talt om de sidste dage i lignelsen om de ti jomfruer: 'Thi de, der er kloge og har modtaget sandheden og taget Helligånden til vejleder og ikke har ladet sig forføre, skal ikke omhugges.' (L&P 45:57) Jeg tror ikke at vi er i sikkerhed bare fordi vi siger at vi har til hensigt at gøre hvad der er rigtigt. Jeg tror at de mennesker der er i sikkerhed er dem som har taget Helligånden som deres vejleder, og ikke er blevet forført. At have Helligånden med os sådan som Herren taler om det her er at blive vejledt af åbenbaring fra Himlen. Jeg ved at sådan vejledning finder sted."

forskellige steder, og store ødelæggelser. Dog vil menneskene forhærde deres hjerter mod mig og gribe til sværdet mod hinanden og slå hinanden ihjel." (L&P 45:19, 25-33; fremhævelse tilføjet).

Jeg er overbevist om, at skal vi få fred i hjertet, må vi lære, hvordan vi skal bevare den i vore hjerter midt under vanskeligheder og prøvelser. Jeg ved, at efterlever vi evangeliet, vil vi ikke have krig. Vi vil have fred. Jeg forventer imidlertid ikke, at der er nok mennesker, som omvender sig, for at spare verden for alvorlige vanskeligheder. Men jeg vender tilbage til Frelserens ord. Da han havde udtalt det ovenfor citerede til sine disciple, så han, at de var bekymrede og sagde til dem:

„Vær ikke bekymrede, thi når alt dette sker, skal I vide, at de forjættelser, der er blevet givet jer, skal blive opfyldt. . .

Og det skal ske, at den, der frygter mig, skal forvente Herrens store dag og tegnene på Menneskesønnens tilkommelse.

Og de skal se tegn og undere, thi de skal være synlige i himlen oventil og på jorden nedentil.

Og de skal se blod, ild og røgdamp.

Og førend Herrens dag kommer, skal solen formørkes og månen forvandles til blod og stjernerne falde fra himlen.

Og de tiloversblevne skal samles på dette sted (Jerusalem);

og da skal de forvente mig, og se, jeg kommer. Og de skal se mig i himlens skyer, iført magt og megen herlighed, med alle de hellige engle; men den, der ikke venter mig, skal afskæres."

Og her er nøglen.

„Og på den dag, da jeg kommer i min herlighed, skal den lignelse, som jeg fortalte om de ti jomfruer blive opfyldt.

Thi de, der er kloge og har modtaget sandheden og taget den Helligånd til vejleder og ikke har ladet sig forføre, skal ikke omhugges og kastes i ilden, men skal bestå på den dag." (L&P 45:35, 39-44, 56-57)

„De, der er kloge og har modtaget sandheden og taget den Helligånd til vejleder og ikke har ladet sig forføre" (samme; fremhævelse tilføjet).

Jeg tror ikke, vi er på den sikre side, fordi vi siger, at vi har i sinde at gøre det, der er rigtigt. Jeg tror, at de, der er på den sikre side, er dem, der har taget Helligånden til deres vejleder og ikke er blevet forført. Det er dem, som ikke skal omhugges og kastes i ilden, men som skal bestå på den dag.

„Jorden skal gives dem i arv." Denne jord vil ikke blive givet vore fjender i arv.

„Jorden skal gives til dem - (som har taget Helligånden til vejleder og ikke har ladet sig forføre) . . . som arv; og de skal formere sig og blive stærke, og

---

Jeg ved, at efterlever vi evangeliet, vil vi ikke have krig. Jeg forventer imidlertid ikke, at der er mennesker nok, som vil omvende sig for at spare verden for alvorlige vanskeligheder.

---

deres børn skal vokse op uden synd til frelse.
Thi Herren skal være midt iblandt dem; og hans herlighed skal hvile over dem, og han skal være deres konge og lovgiver." (L&P 45:5859).
Jeg tror, Frelseren talte om Helligånden, da han sagde: „De, som har taget den Helligånd til vejleder." Helligånden er sandhedens ånd. At have Helligånden med os, som han taler om her, og som jeg mener betyder, at blive vejledt gennem åbenbaring fra Himmelen. Jeg ved, at vi kan få sådan vejledning.
Da profeten Joseph Smith i 1838 rejste til Washington sammen med Elias Higbee, talte han med mange af embedsmændene dér - og også med en del politikere. Han havde samtaler med præsidenten for De forenede Stater. I en af disse samtaler spurgte præsidenten, van Buren! „hvorved vi adskilte os fra tidens andre religioner. Bror Joseph sagde, at vi adskilte os ved vores dåbsmåde og ved håndspålæggelse for Helligånden. Vi betragter alt andet af betydning som en del af Helligåndens gave." (*History of the Church,* 4:42).
Vi har Helligånden. Enhver af os, som er medlem af kirken, har fået håndspålæggelse og har, såvidt som en ordinanse nu kan give den, fået Helligåndens gave. Men, så vidt jeg husker) om dengang jeg blev bekræftet som medlem, fik Helligånden ikke befaling om at komme til mig; jeg blev anmodet om at „modtage Helligånden". Hvis jeg modtager Helligånden og følger dens vejledning, vil jeg være mellem dem, som bliver beskyttede og ført gennem disse vanskelige tider. Og det vil du, og det vil enhver anden sjæl, som lever under hans vejledning. *Er I beredte, behøver I ikke at frygte!* (L&P 38:30).□

IDEER TIL HJEMMELÆRERE

1. Fortæl om personlige velsignelser I har fået ved at være forberedt og stolet på Herren. Bed familiemedlemmer give udtryk for deres følelser med hensyn til at stole på Herren og at være forberedt.

2. Diskuter præsident Romneys udtalelse, at de „som modtager Helligånden og følger dens vejledning . . . vil være blandt dem, der bliver beskyttede og bragt gennem disse vanskelige tider."

3. Tal om hvordan familiemedlemmer kan forberede sig åndeligt og følelsesmæssigt til hvilken som helst vanskelighed, der måtte opstå i livet.

4. Er der citater eller skriftsteder i denne artikel, som familien kan læse højt, eller yderligere skriftsteder, som du ønsker at læse sammen med dem?

5. Ville denne diskussion blive bedre, hvis du talte med familiens overhoved før dit besøg? Er der et budskab fra kvorumslederen eller biskoppen til familiens overhoved angående tro og beredthed?

Jeffrey R. Holland

I VANSKELIGE TIDER

Tilpasset efter en tale holdt på Brigham Young University

Jeg vil tale om et problem, der er universelt, og som på et hvilket som helst tidspunkt kan ramme hvor som helst. Jeg mener, det er en form for ondskab. I det mindste ved jeg, at problemet kan have skadelige virkninger, der hindrer vores udvikling, gør os mismodige, mindsker vort håb og efterlader os sårbare over for andre

mere påfaldende onder. Jeg ønsker at tale om det, fordi jeg ved, at der ikke er noget andet, Satan benytter så snedigt eller dygtigt i sit arbejde. Jeg tænker på tvivl - især tvivl på sig selv - eller mismod, og på fortvivlelse.

Når jeg gør det, ønsker jeg ikke at antyde, at der ikke i verden er en masse andre ting, man kan bekymre sig over. Der er så sandelig alvorlige trusler mod vores lykke, såvel individuelt som kollektivt i vores tilværelse – lokalt, nationalt og internationalt. Men mine bekymringer kommer ikke af de vanskeligheder og problemer, som vi læser om i avisen eller hører om i radioen. Jeg vil gerne en lidt mere personlig måde tale om de sager, som ikke får forsideoverskrifter, men som alligevel kan have betydning i jeres personlige dagbog og historie.

Når jeg gør det, vil jeg imidlertid begynde med en forklaring, som forfatteren F. Scott Fitzgerald (Am. forfatter, 1896-1940) engang gav – at ,,vanskelighed ikke nødvendigvis har noget med mismod at gøre – mismod har sin egen bacille, lige så forskellig fra vanskelighed som gigt fra et stift led" (,,The Crack-Up by Edm. Wilson, New York 1945, s. 77). Vi har allesammen vanskeligheder, men ,,kimen" til mismod, for at bruge Fitzgeralds ord, ligger ikke i vanskeligheden, men inden i os – eller for at være mere præcis, tror jeg den er i Satan, mørkets prins, løgnens far. Og han ønsker, at vi skal have den i os. Den er ofte et lille kim, men den vil spire, og den vil vokse, og den vil spredes. Ja, den kan næsten blive en vane, en måde at leve og tænke på, og dér kommer den største skadevirkning. Den kræver stadigt alvorligere ofre af vores ånd, for den undergraver de dybeste religiøse forpligtelser, vi kan indgå - sådanne som tro, håb og kærlighed. Vi bliver indadvendte og ser nedad, og disse, de største kristne dyder, skades eller bliver i det mindste svækket. Vi bliver ulykkelige og gør snart også andre ulykkelige, og inden længe er Satan glad.

Og der bør, som med enhver anden bacille, anvendes en smule forebyggende medicin imod det, som gør os nedtrykte, mismodige. Dante (italiensk digter, 1265-1321) har sagt et sted: ,,Den pil der ses komme, forbavser os mindst" (fra ,,Den guddommelige komedie, Paradiset").

Og vi siger som en integreret del af vores teologi: ,,Og engle skal flyve midt igennem himlen og råbe med høj røst . . . Bered jer! Bered jer! (L&P 88:92)

,,Men er I beredt, behøver I ikke at frygte" (L&P 38:30).

Og frygt ligger i ønsket om at opponere. Skrifterne fortæller, at forberedelse – forebyggelse - måske er det vigtigste våben i vores arsenal af våben mod mismod og nederlag.

Man kan for eksempel blive modløs over pengesager - og det bliver næsten alle mennesker en gang imellem. Det kan måske være en trøst for nogen af jer at vide, at også andre mennesker har økonomiske sorger. Økonomi kan være vanskelig at klare, men du har en forpligtelse – om ikke andet så overfor dig selv – til at sørge for, at økonomien ikke er ødelæggende.

Du må måske klare dig uden noget af det, du behøver, og du synes måske selv, at du er fattig. Nå ja, så tænk på dette: ,,Klæder da Gud således græsset på marken, som står i dag og i morgen kastes i ovnen, skulle han så ikke meget snarere klæde jer, I lidettroende?" (Matt. 6:30).

Forbered. Planlæg. Arbejd. Bring ofre. Brug tid og penge med glæde på det, der er noget værd. Vær tryg og rolig ved tanken om at du har gjort det bedste, du kunne med det, du havde. Hvis du arbejder hårdt og forbereder dig oprigtigt, vil det være meget vanskeligt for dig at opgive, give efter eller at blive nedslidt. Hvis du arbejder med tro på Gud, på dig selv og på din fremtid, vil du have bygget på en klippe, der ikke vil give efter, når vinden blæser og regnen kommer - hvilket de helt sikkert vil.

Hvis du prøver ihærdigt og lever ret, og det hele stadig synes byrdefuldt og vanskeligt, så fat mod. Andre har gennemgået det samme før dig.

Føler du dig upopulær og anderledes? Læs igen om Noa og se, hvad popularitet var i året 2,500 f.Kr.

Ligger vildnisset udstrakt foran dig i en uendelig række af tilsyneladende byrder? Læs pány om Moses. Regn ud hvor besværligt det har været at kæmpe mod Farao og derpå påtage sig en opgave der varede 40 år i Sinai! Nogle opgaver tager tid. Det må du acceptere. Men, som skrifterne siger: ,,Og det skete." De får en ende. Vi vil til sidst komme over vores Jordanflod. Andre har bevist det.

Er du bange for, at folk ikke kan lide dig? Profeten Joseph Smith kunne fortælle dig et og andet om dette emne. Har helbredet været et problem for dig? Så vil du sikkert finde trøst ved at erindre dig, at en mand, der har lidt ligesom Job i Det gamle Testamente, har ledet kirken ind i et af de mest spændende og åbenbarings-fyldte tiår i hele denne uddeling. Præsident Kimball har kun haft få dage i de sidste 30 år, som ikke var fyldt med smerte, ubehag eller sygdom. Er det forkert at tænke, om præsident Kimball mon ikke på en måde er blevet, hvad han er, ikke blot til trods for sine fysiske plager, men også tildels på grund af dem? Får man ikke nyt mod ved bevidstheden om de ofre, man har gjort fælles med denne storslåede mand, som har stridt med sygdom og død, og bekæmpet mørkets kræfter og råbt, når der næppe var kræfter til at

Hvis du prøver ihærdigt og lever ret, og det hele stadig synes byrdefuldt og vanskeligt, så fat mod. Andre har gennemgået det samme før dig.

gå: „O Herren, endnu den dag i dag er jeg rask og rørig – så giv mig da dette bjergland" (se Jos. 14:11-12). (Den engelske udgave siger: „Åh Gud, jeg er endnu stærk. Giv mig endnu et bjerg at overvinde." O.a.)

Føler du dig nogen sinde talentløs eller utilstrækkelig eller nytteløs? Vil det hjælpe dig at vide, at enhver anden også har det på den måde, bl.a. Guds profeter? Moses afviste til at begynde med sin skæbne, idet han hævdede, at han ikke var veltalende i sit sprog. Jeremias betragtede sig selv som et barn, og var bange for de ansigter, han skulle møde.

Og Enok? Jeg vil bede jer allesammen huske Enok, så længe I lever. Det er den unge mand, som, da han blev kaldet til at udføre en tilsyneladende umulig opgave, sagde: „Hvorfor har jeg fundet nåde for dine øjne, jeg, som kun er en dreng, og alle mennesker hader mig, thi jeg er langsom til at tale." (Moses 6:31).

Enok var troende. Han tog mod til sig og gik stammende i gang. Jævne, gamle, ubegavede, nytteløse Enok. Og dette er, hvad englene skulle komme til at skrive om ham:

„Og så stor var Enoks tro, at han anførte Guds folk, og deres fjender kom for at kæmpe imod dem. Og han talte Herrens ord, og jorden skælvede og bjergene flyede i overensstemmelse med hans befaling, og vandstrømmene forandrede deres løb. Løvernes brøl hørtes i ørkenen, og alle nationer frygtede såre, så kraftige var Enoks ord, og så stor var kraften i det sprog, som Gud havde givet ham." (Moses 7:13).

Jævne, gamle, utilstrækkelige Enok! Hvis navn nu er synonymt med den yderste retfærdighed. Næste gang du bliver fristet til at synes, at du ikke er noget værd, så husk på, at sådan har dette riges dygtigste mænd og kvinder været fristet til at tro. Jeg siger til jer, som Josua sagde til Israels stammer, da de stod overfor en af deres mest vanskelige opgaver: „Helliger eder; thi i morgen vil Herren gøre undere iblandt eder!" (Jos. 3:5).

Der er naturligvis én kilde til fortvivlelse, der er alvorligere end alle de øvrige. Den hører sammen med dårlig forberedelse af en langt mere alvorlig natur. Det er det modsatte af helliggørelse. Det er den mest ødelæggende skuffelse i tid og evighed. Det er overtrædelse imod Gud. Det er depression indhyllet i synd.

Dette er den mest afgørende udfordring, når først man har erkendt det alvorlige i sine fejltagelser at tro på, at man kan forandre sig, at man kan blive anderledes. Manglende tro på dette er tydeligvis et af Satans midler til at fratage os modet og overvinde os. Fald på dine knæ og tak din Fader i Himmelen, at du hører til en kirke, og har accepteret evangeliet, der lover omvendelse til dem, som vil betale prisen. Omvendelse er ikke et ildevarslende ord. Det er næst efter tro det mest opmuntrende ord i den kristne ordbog. Omvendelse er simpelthen skriftens indbydelse til vækst og forbedring og fremskridt og fornyelse. Man kan forandre sig! Man kan blive hvad som helst, man ønsker at blive i retfærdighed.

Hvis der er nogen klage, jeg ikke kan tolerere, så er det det intetsigende, ynkværdige, indskrænkende råb: „Jamen, sådan er jeg nu engang." Hvis I ønsker at tale om mismod, så er det

noget, der gør mig mismodig. Vær så venlige at lade være med at komme til mig med den slags tale, „Sådan er jeg nu engang!" Jeg har hørt det fra alt for mange mennesker, som ønskede at synde og finde et eller andet psykologisk princip, der kunne retfærdiggøre det. Og jeg bruger igen ordet „synd" til at dække et stort område af vaner, tilsyneladende uskyldige nok, men som ikke desto mindre bringer mismod og tvivl og fortvivlelse.

Du kan forandre hvad som helst, du ønsker at forandre, og du kan gøre det meget hurtigt. Det er endnu et satanisk påfund, at det skulle tage år efter år at omvende sig. Det tager nøjagtigt så længe at omvende sig, som det tager dig at sige: „Jeg vil forandre mig" – og mene det. Selvfølgelig vil der være problemer, der skal udredes, og genoprettelse, der skal finde sted. Du kan udmærket bruge – ja, i virkeligheden gør du bedst i at bruge – resten af dit liv med at bevise, at din omvendelse er ægte, netop ved at den varer ved. Men forandring, vækst, fornyelse, omvendelse kan ske for dig

Og Elisa bad og sagde: „Herre, luk hans øjne op, så han kan se!"

lige så øjeblikkeligt, som det gjorde for Alma og Mosiahs sønner. Selv om også du er nødt til at forbedre dig alvorligt, er det ikke så sandsynligt, at du vil høre til „de allerværste syndere" (Mosiah 28:4), som er Mormons måde at beskrive disse unge mænd på. Og alligevel fortæller Alma om sin egen oplevelse i det 36. kapitel af Alma, at det skete lige så pludseligt, som betagende.
Misforstå mig nu ikke. Omvendelse er ikke let eller smertefri eller bekvemt. Det er en bitter drik fra helvede. Men kun Satan, som opholder sig dér, ønsker at få os til at tro, at den nødvendige, øjeblikkelige ubehagelighed ved at erkende sine synder er mere ubehagelig end et permanent ophold i helvede. Kun han vil sige: „Du kan ikke forandre dig. Du vil ikke forandre dig. Det varer for længe, og det er for vanskeligt at forandre sig. Giv op. Giv efter. Lad være med at omvende dig. Sådan er du nu engang." Det er en løgn min ven, og den kommer af desparation. Fald ikke for den!
Fordyb dig selv i skrifterne. Der vil du finde dine egne oplevelser beskrevet. Der vil du finde ånd og styrke. Der vil du finde løsninger og gode råd. Nephi siger: „Kristi ord . . . vil fortælle jer alt, hvad I skal gøre." (2. Ne. 32:3)
Bed oprigtigt, med et fast formål og i hengivenhed. Nogle vanskeligheder er som djævle, de forsvinder kun „ved faste og ved bøn" (Se Matt. 17:21).
Tjen andre. Det himmelske paradoks er, at kun ved at tjene andre, kan du frelse dig selv.
Hav tro. „Er miraklernes tid forbi?"
„Eller er englene holdt op med at vise sig for menneskene? eller har han holdt den Helligånds kraft tilbage fra dem? eller vil han gøre det, så længe tiden varer og jorden står, eller så længe der findes et eneste menneske på jorden, der kan frelses?
Se, jeg siger jer, nej, thi . . . det er ved tro, engle viser sig og tjener menneskene" (Mor. 7:35-37).
Elisa havde med en kraft, der kun kendes hos profeterne, rådgivet Israels konge om, hvordan og hvornår han skulle forsvare sig mod de krigsførende syrere. Kongen af Syrien ønskede selvsagt at frigøre sine tropper for dette profetiske problem. Så . . . jeg citerer: „. . . sendte han heste og vogne og en stor hærstyrke derhen; og de kom ved nattetide og omringede byen.
. . . byen var omringet af en hær og heste og vogne" (2. Kong. 6:1415).
Hvis Elisa havde søgt et godt tidspunkt til at være nedtrykt, så var det nu. Hans eneste forbundsfælle var, sådan som det ville være i dag, præsidenten for det lokale lærernes kvo-

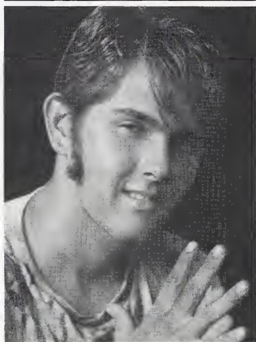
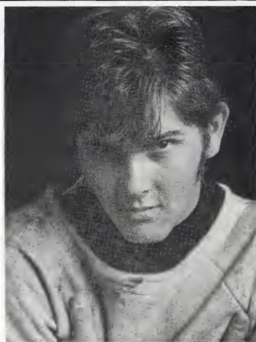
rum. Det er een profet og een dreng mod hele verden. Og drengen er forstenet. Han ser fjenden alle vegne . . . vanskeligheder og fortvivlelse og problemer og byrder allevegne. Han kan ikke undslippe, og alt, han kan se, er en ond og ubarmhjertig by som Chicago. Med vaklende tro skriger drengen: „Ak Herre, hvad skal vi dog gribe til?" (2. Kong. 6:15).
Og hvad svarede Elisa?

Du kan forandre hvad som helst, du ønsker at forandre, og du kan gøre det meget hurtigt. Kun Satan ville sige: „Du kan ikke forandre dig."

„Frygt ikke, thi de, der er med os, er flere end de, der er med dem!"
Og Elisa bad og sagde: „Herre, luk hans øjne op, så han kan se!" Da lukkede Herren tjenerens øjne op, og han så, at bjerget var fuldt af ildheste og ildvogne rundt om Elisa." (2. Kong. 6:16-17)
I Jesu Kristi evangelium har du hjælp fra begge sider af sløret, og det må du aldrig glemme. Når skuffelse og modløshed rammer os . . . og det vil de . . . må vi huske og aldrig glemme, at hvis blot vore øjne kunne åbnes, ville vi se heste og vogne af ild, så langt øjet rækker, komme med en uforsvarlig hastighed for at beskytte os. De vil altid være der, disse Himmelens hære, til forsvar for Abrahams sæd.
Lad min slutte med dette løfte fra Himmelen:
„Sandelig, sandelig siger jeg jer: I er små børn og har endnu ikke forstået, hvor store velsignelser Faderen har i sine hænder i beredskab for jer.
I kan ikke tåle alle ting nu, men vær dog ved godt mod; thi jeg vil lede jer frem.
. . . jeg vil gå foran jer. Jeg vil være på jeres højre og venstre side . . . og mine engle rundt omkring jer til at styrke jer. Riget er jeres, og dets velsignelser er jeres, og evighedens skatte er jeres." (L&P 78:17-18; 84:88; 78:18).
Jo da: „Vi finde stedet for Guds stille fred". Og på vejen „Vor lovsang der nu høres skal, genlyde højt i bjerg og dal, for Israels konge, glæd din sjæl, alt er vel, alt er vel!"
I Jesu Kristi navn. Amen.☐

EVANGELISK UNDERVIS

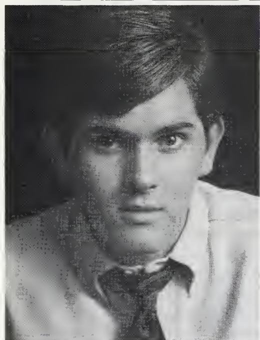
I en landsby i Sydamerika lagde en gruppe besøgende mærke til, at efterkommere af inkaerne brugte glasskår og låg fra konservesdåser til at klippe deres får med. De besøgende indbød nogle af de lokale ledere med dem ind til byen og overvære demonstration af moderne metalsakse. Landsbyboerne opdagede med interesse, at de med det nye værktøj kunne klippe ti gange så mange får på den samme tid. De anskaffede sig nogle af disse sakse og har brugt dem lige siden. Effektiv undervisning betød vigtige forandringer.

På samme måde kan effektiv undervisning i kirken bringe værdifulde og positive forandringer i tilværelsen for børn, unge og voksne. Hvad er hovedformålet med evangelisk undervisning? Og hvad burde det være?

Målet er ikke at ,,fylde oplysninger" ind i klassemedlemmernes hjerner. Det er ikke at vise, hvor meget læreren ved eller bare at øge kendskabet til kirken eller evangeliet. Det egentlige formål med at undervise i kirken, er at hjælpe folk til at skabe værdifulde forandringer i deres tilværelse. Målet er at inspirere den enkelte til at tænke på, og føle for evangeliske sandheder og principper og derpå at gøre noget. Alt for mange lærere underviser kun *i* evangeliet, og glemmer at tage de

NING, SOM MOTIVERER

Rex A. Skidmore

nødvendige skridt for at motivere til anvendelse af evangelske principper i folks tilværelse. Det er ikke nok, at undervise om et princip. Levende undervisning gør princippet anvendeligt og åbner døren til dets benyttelse.

Effektiv undervisning kræver at læreren ved hvor meget eleven ved når han eller hun kommer ind ad døren til klasseværelset – hvilke forståelse de bringer med sig. Læreren må også kunne indse, at med mindre eleven har forandret sig på én eller anden måde, når han går ud af døren, så kan tiden have været spildt. Håbet er, at eleven er påvirket af lektien, når han forlader klasseværelset, og at hans opførsel eller levevis på en eller anden måde er blevet forandret til det bedre. Forhåbentlig har han fået større viden om et eller andet evangelisk princip, som han vil praktisere i sin dagligdag.

Effektiv og ægte indlæring omfatter i det mindste tre trin:

1. *Øget viden*. For megen evangelisk undervisning hører op når kundskaben er forøget. Sådan viden er vigtig, men det er ikke nok. Man må kende kirkens historie og dens principper for at få udvikling i Guds rige;

det er grundlaget for et vellykket liv, men det er kun begyndelsen.

2. *Dybere følelser eller forandret indstilling*. Det er vigtigt, at elever udvikler en positiv indstilling til evangeliet og dets principper, og de lærere, som hjælper klassemedlemmer til at uddybe deres gode følelser og styrker deres vidnesbyrd, er på rette vej.

3. *Handling*. På mange måder er det tredie skridt det vigtigste. Enhver evangelisk lektie, hvad enten den gives til et præstedømme, en hjælpeorganisations, eller en seminar eller institutklasse, bør hjælpe den enkelte elev med at omlægge sin måde at leve på og bringe værdifulde forandringer.

Hvis lektien for eksempel er om bøn, vil den effektive lærer hjælpe eleverne

Det egentlige formål med at undervise i kirken, er at hjælpe folk med at skabe værdifulde forandringer i deres tilværelse.

til at forstå, hvad bøn er, hvorfor vi beder, og hvordan vi kan bede effektivt. Han vil også hjælpe klassemedlemmerne til at udvikle en mere positiv indstilling til bøn, til at føle, at den er vigtig. Han vil opmuntre dem til at bede, i dag, i morgen og hver dag.
I erkendelse af at målet for effektiv evangelisk undervisning er at bringe værdifulde forandringer i folks tilværelse, stilles spørgsmålet: „Hvordan kan lærere gøre det?"
For det første hjælper den effektive lærer sine elever til at forstå lektien og det princip eller den tanke, den fremhæver. Hvis lektien for eksempel handler om faste, hjælper han klassens medlemmer til at forstå, hvad princippet er, hvor det kom fra, og hvad det betyder i folks liv. Når de forstår, hvad fasten er, og hvorfor de faster, er det mere sandsynligt, at de vil ønske at gøre den til en del af deres tilværelse. Hvis de ikke forstår princippet, vil de utvivlsomt kun have lidt eller intet at gøre med det personligt. Mennesker tøver over for det ukendte, og somme tider er de endog bange for det. Øget forståelse åbner døren til handling og jævner vejen fremefter. Undervisning *om* evangeliet er således et vigtigt skridt mod handling, men det er ikke et mål i sig selv.
For det andet hjælper den effektive lærer klassemedlemmerne til at få gjort noget, ved at uddybe deres følelser og overbevisning. Her igen, hvis læreren hjælper dem til at forstå, at faste kan være en velsignelse, for deltageren såvel som for andre, underviser han effektivt.
Een måde hvorpå en lærer kan hjælpe, er at han bærer sit vidnesbyrd og fortæller klassen om sin overbevisning. Personlige vidnesbyrd påvirker absolut andres tilværelse. Ved verdensudstillingerne i New York City og i Tokyo var der mange mennesker, der sluttede sig til kirken efter at have set mormonudstillingerne der. Mange bar vidnesbyrd om, at det, der gjorde størst indtryk på dem, var en missionær, som, efter at han havde vist dem rundt i pavillionen i oprigtighed og

kærlighed fortalte dem: „Jeg ved, at evangeliet er sandt. Det er mit personlige vidnesbyrd til jer. I vil få et tilsvarende vidnesbyrd, hvis I studerer det og virkelig efterlever det."

Lærere bør ikke gå for langt ud når de bærer vidnesbyrd, men kun bære dem på passende tidspunkter. Personlig overbevisning kan bedst gøres betydningsfuld for andre, når den udtales i oprigtighed og ved særlige lejligheder.

En anden måde at øve indflydelse på klassens medlemmer er at fortælle interessante beretninger og oplevelser, der illustrerer det princip eller de ideer, der skal undervises i. Mangen en elev er blevet motiveret til at forandre sin levevis, på grund af en dramatisk oplevelse, der er blevet fortalt i klassen. Foruden at læreren fortæller om sådanne oplevelser, kan klassens medlemmer, hvis de får lejlighed dertil, fortælle om deres egne oplevelser og bære deres vidnesbyrd.

En ung mand holdt op med at ryge efter en præstedømmeklasse om visdomsordet, hvor læreren levende beskrev sin brors personlige erfaring med at opgive at ryge. Beretningen viste på realistisk måde, at en ryger virkelig kan holde op med at ryge, og den viste fordelene ved at gøre det.

Effektive læreres anstrengelser for at berige deres lektier med oplevelser og historier, der uddyber følelserne og øger overbevisningen om efterlevelse af de evangeliske principper.

For det tredie opfordrer den effektive lærer klassens medlemmer til at gøre det, som lektien fremhæver. Det kan gøres ved en særlig opfordring eller opgave. Mange gange kommer vi nøjagtigt dertil og holder så op; men det, der virkelig behøver at gøres, er at åbne døren for klassens medlemmer til virkelig at prøve og gennemprøve det princip, der bliver studeret. Vigtigheden af dette skridt illustreres af en familie på fem, som blev omvendt til kirken. De havde boet i et kvarter, hvor der var mange sidste dages hellige, og de havde hørt meget om evangeliet. Så var de flyttet til et missionsområde, og en mormonmissionær indbød dem til kirken. I løbet af kort tid blev de døbt. Nogen spurgte: „Hvorfor har I ikke sluttet jer til kirken før nu?" Faderen svarede: „Ingen har nogen sinde indbudt os til at slutte os til, eller bare til at komme i kirken."

At følge op kan være meget effektivt. For eksempel kan 12-årige opfordres til at bede hver dag, til at betale tiende eller til at gøre „en god gerning" med at hjælpe naboer, der trænger til hjælp. Sådanne opgaver bør være realistiske og mulige at udføre. Når et menneske virkelig oplever noget af værdi, vil han ikke så hurtigt glemme det. En indbydelse til at prøve noget af værdi er meget vigtig i effektiv undervisning. Det er også betydningsfuldt at sørge for en rapport eller at følge op, så opgaven ikke går i glemmebogen.

Effektive lærere spiller betydningsfulde roller ved at gennemføre disse skridt i undervisningen og derved bringe værdifulde forandringer i menneskers tilværelse. Ja, det var virkelig rigtigt, som Henry Brooks Adams* sagde: „En lærer påvirker evigheden; han kan aldrig vide, hvor hans indflydelse holder op."☐

---

* (Amerikansk historiker og forfatter, 1838-1918)

VI MÅ ALLE SAMMEN LÆRE *

Joe J. Christensen
Tidligere kommissær for religiøs undervisning

Vi bør være rigtige elever – studerende som ingen anden. Fremfor blot at være med i religionsklassen – hvad enten det er på universiteter, i institutter eller seminarer, præstedømmekvorummer, til familiehjemmeaften eller i søndagsskole – bør vi studere mere ihærdigt der end på noget andet område. Emnet fortjener den bedste intellektuelle og åndelige indsats, vi kan frembringe; for hvis ikke vi, i denne lægmandskirke, bliver eksperter i at lære Jesu Kristi evangelium at kende, hvem vil så? Hvis Israels ældster ikke bliver dygtige teologer, hvem vil så? Hvis I mødre og kommende mødre ikke lærer evangeliet tilstrækkeligt til at undervise jeres børn, hvem vil så? Og I missionærer, hvis I ikke lærer Herrens budskab, som I skal undervise i, hvem vil så? Mange må bittert erkende det selvfølgelige i at man ikke kan undervise i noget, som man ikke kender.

En eller anden har sagt, at kirken aldrig er mere end en generation fra udslettelse, og det er rigtigt, hvis sandheder ikke undervises effektivt. Hver generation har ansvaret for at undervise i disse sandheder til hver ny generation.

Jeg tror, at en af årsagerne til at mange i verden er blevet så moralsk svage er, at de ikke har fået effektiv religionsundervisning, baseret på sande principper. I Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige har vi det; og vi er ydermere forpligtede. Vore ledere er forpligtede. Vi undskylder ikke over for nogen, at vi planlægger, organiserer og investerer både tid og penge. Vi kører utallige kilometer for at bringe børn til og fra primary, tidlig-morgenseminar, kirkesponsoret spejderaktiviteter, søndagsskole, nadvermøde og kvorumaktiviteter. Vi trykker lektiehæfter i hundredtusindvis, som forældre og lærere kan benytte i undervisningen. Vi opretter seminarer og religionsinstitutter, skoler, højere læreanstalter og endog universiteter.

Hvorfor? For at disse sandheder kan blive forkyndt og lært. For at skabe omstændigheder, hvorunder Ånden kan vidne for alle vore ånder om evangeliets sandheder. Denne „Ånd" er i virkeligheden det grundlæggende og afgørende i virkelig religionsundervisning. Uden den får vi ingen succes, og når lærere og elever har den, kan vi ikke slå fejl. Vores kurs er fastlagt, og vore mål er bestemte. ☐

---

* *Tale givet på Brigham Young Universitet*

FRA VEN TIL VEN

Ældste G. Homer Durham
De halvfjerds' første Kvorum

Jeg er født i Utah, men de fleste af mine erindringer tog sin begyndelse i Boston i staten Massachusetts. Jeg husker dog svagt, fra dengang jeg var to og et halvt år, en hestevogn med hvidt tag og min bedstefar i kuskesædet. Mine forældre, jeg selv og min seks måneder gamle bror blev kørt til den nærmeste jernbanestation 65 km. borte. Min næste erindring er et regnvådt vindue, som jeg kiggede ud af i et hotelværelse i Boston. Jeg ser i erindringen de runde regndråber trille ned ad vinduet, mens jeg presser næsen mod det kolde glas.

Gennem mit liv har jeg lært, at det

er meget vigtigt for børn at lytte omhyggeligt til deres forældre. De kan lære meget af dem. Min far var musikstuderende i Boston. I årenes løb har jeg lært at spille det meste af den musik, han spillede. Det har i høj grad bidraget til min påskønnelse af den verden, hvori jeg blev født.

Bedst af alt husker jeg, at jeg sad på min mors skød og hørte hende fortælle historien om den unge profet Joseph Smith, som gik ud i skoven for at bede. Der var mange kirker i nærheden af vores lejlighed. Jeg hørte deres klokker og så deres kupler og spir, når vi gik tur sammen. Så når min mor fortalte om Josephs tvivl om, hvilken kirke han skulle vælge, kunne jeg forstå hans forvirring før den første åbenbaring.

Jeg husker tydeligt, hvordan min mor fortalte mig i disse mine helt unge år, at alt, hvad jeg sagde eller tænkte eller gjorde, på en eller anden magisk måde blev nedskrevet – at jeg en dag ville blive dømt i henhold til, hvad jeg havde sagt, tænkt og gjort. Det gjorde mig ikke bange, men det gav mig en voksende fornemmelse af ansvaret for mine handlinger.

Jeg håber, at du også vil få den oplevelse at lære at læse af dine forældre. Da min far havde travlt hele dagen på New England Conservatory of Music, lærte min mor mig at læse, da jeg var omkring fire år gammel. En lille bog, som talte til min fantasi, hed *„The Brownie Book"*, en historie om små fantasiskabninger, som gjorde gode gerninger og tog på en tur til månen! Jeg kunne se månen ud gennem vinduet om aftenen. Den forekom at være en meget betydningsfuld ting på himmelen. Den tanke, at nogen skulle kunne tage op til månen, bragte mange stimulerende tanker til min unge, ivrige fantasi.

En anden bog beskrev, hvordan de første pionerer kom til Amerika, og udviklingen af den nation, hvor jeg var født. Jeg var dybt imponeret af den.

Omkring dette tidspunkt foreslog præsident Joseph F. Smith, og hans rådgivere i Det øverste Præsidentskab, kirkens medlemmer, at de skulle holde en familiehjemmeaften en gang om ugen. I henhold dertil samlede min far os omkring et lille bord efter aftensmaden og læste i Mormons Bog for os. Vi læste den fra ende til anden det år.

Da min mor havde lært mig at læse, fik jeg det privilegium at få min tur til at læse. Sikken en spænding jeg oplevede, da vi nærmede os 3. Nephi og Frelserens komme! Med bedrøvelse fortsatte vi gennem Mormons, Ethers og Moronis bøger. Denne bedrøvelse blev stærkt pointeret af min far.

Han fortalte mig om bedstefar Durham, som var blevet inspireret til at skrive en melodi, som han kaldte „The Nephite Lamentation" (Den nephitiske klagesang). Thomas Durham var i sin patriar-

kalske velsignelse blevet lovet, at han ville høre musik, som den synges i Himlen. Min far fortalte, hvordan min bedstefar en nat havde en drøm. I drømmen så han 24 mænd ved et vandløb. De så ud, som om de var meget kede af noget. Deres leder rejste sig og talte til dem. Så hørte han en melodi blive spillet på noget, der lød som en trompet. Han fik det indtryk, at det var en drøm om Moroni og de sidste 24 nephiter. Så vågnede han. Sent om natten gik han til sit lille orgel og spillede den melodi, han havde hørt, og skrev den ned. Senere sang et kor i det sydlige Utah melodien til teksten af „O, min Fader" (Det er ikke den melodi vi kender. O.a.), og den blev udgivet i modereret form i primarys sangbog.

Denne musik som jeg hørte og oplæsningen fra Mormons Bog i disse tidlige år sammen med mine forældre, gjorde et stærkt indtryk på mit sind med hensyn til virkeligheden og sandheden af Mormons Bog.

Jeg håber, du og dine kammerater allesammen vil se og lytte til det, som jeres forældre gør og siger.

Jeg beder til at de vil undervise jer godt. Jeg håber også, at den musik I hører i jeres hjem, vil være opløftende og inspirerende, for vi tror, at „vi tragter efter alt, hvad der er dydigt, elskeligt, hvad der har godt lov eller er prisværdigt" (13. trosartikel). Det er i hjemmene de gode ting skal påbegyndes – sammen med jeres familie.

Og til sidst, lad os alle huske befalingen: „Ær din fader og din moder, for at du kan få et langt liv i det land, Herren din Gud vil give dig." (2. Mos. 20:12).□

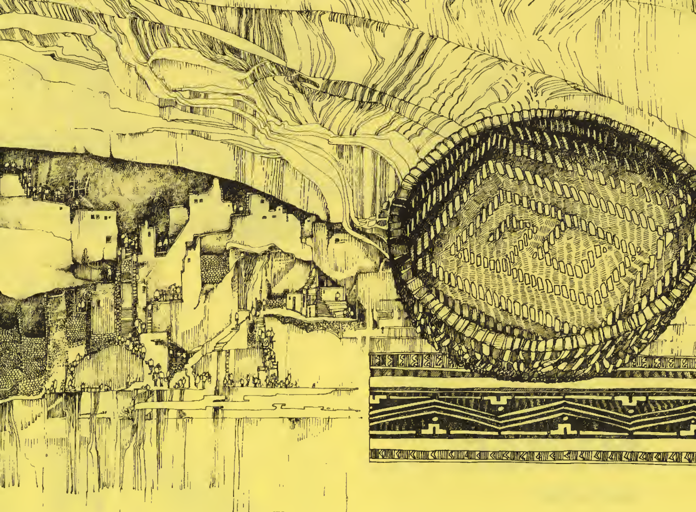
BYEN I HIMMELEN

William Bishop

Højt oppe over Mesa Verde dalen ikke så langt fra byen Cortez i staten Colorado ligger resterne af en mystisk, forladt by, der er bygget inde under nogle overhængende klipper. De indianere, som engang boede her, blev kaldt „Cliff Dwellers" (klippeboere), og deres tilværelse må have formet sig meget vanskeligt.

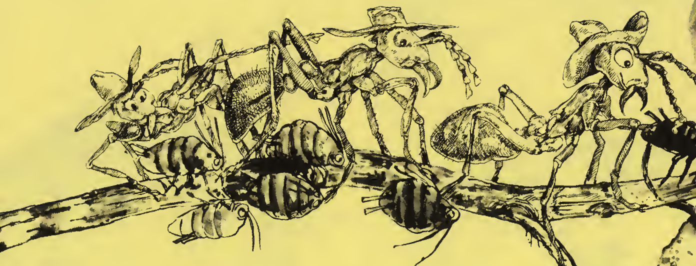
For at nå de marker, hvor indianerne dyrkede bønner og korn og gik på jagt, måtte de klatre ned ad de stejle klipper ved hjælp af råt sammentømrede stiger, håndtag og huller til at anbringe fødderne i og udhulet med dette formål for øje. Transport af vand og forsyninger op til husene må have været farligt, især for ældre mennesker og børn. Men hulerne og husene ydede god beskyttelse mod naturens luner. Når først familien var inde i deres hjem, kunne de også føle sig sikre mod angreb af fjender. Måske er det årsagen til, at de mest vanskeligt tilgængelige bosteder blev valgt. Sådanne landsbyer er blevet fundet mange steder, men den i Mesa Verde National Park i det sydvestlige Colorado er blandt de bedst

bevarede. I næsten 100 år byggede de indianske stammer disse landsbyer til hele samfund med mødelokaler og varehuse, og hundredvis af forskellige værelser og rum, hvor familierne holdt til. Nogle af husene er fire etager høje.

Omkring slutningen af det 13. århundrede flyttede beboerne i Mesa Verde bort. Men de efterlod en del værktøj, lertøj og så fuldendte kurve, at denne særlige gruppe indianere blev kendt som „Basket Makers" (kurveflettere). Grunden til, at de forsvandt er forblevet et mysterium, men man mener, at en 30-års tørke kan have tvunget dem til at søge andre steder hen. Nødvendigheden af at flytte, når vandet forsvinder, har gjort mange tidlige byer i det vestlige USA til spøgelsesbyer (ghost towns).

I dag vedligeholder Nationalparken klippeboligerne, så alle og enhver kan få et glimt af historiens gang. Når man er samlet omkring ildens mystiske flammer, kan historier om denne mærkelige by og dens tidligere indbyggere være fortryllende underholdning. □

COWBOY-MYRER

Jeanne King

„Cowboymyrer" vogter beskyttende over en hjord af bladlusmyrer, der bruges som „køer" på en saftig rosengren. Myrerne stryger bladlusene over ryggen med deres sorte følehorn, og venter derpå til der udskilles en dråbe bleg væske fra bladlusenes mave, og så slikker de den op. Det er på den måde, disse „cowboymyrer" malker deres „kvæg".

De gyldne dråber, som „myrekoen" producerer, kaldes honningdug, og det er myrernes vigtigste fødekilde. Honningdug regnes for en delikatesse nogle steder i verden. I Afrika sutter de indfødte den af planteblade, hvor den aflejres af insekter. Nogle mener, at

FRA VIDENSKABENS OVERDREV

Moses og israelitterne spiste honningdug under deres udrejse fra Ægypten.

Der er steder i verden, hvor „insektkøer" aflejrer så megen honningdug, at den falder til jorden og størkner. Hvor der er meget af den som f.eks. i Afrika og Australien, indsamles honningduggen og sælges som fødemiddel.

Hvis „cowboymyrer" er sulten, æder den selv al den honningdug, den indsamler. Hvis ikke den er sulten, indsamler den så meget, den kan fra mange „køer" og gemmer den i et særligt spisekammerrum i sin mave. Så bringer den føden hjem og giver den til andre arbejdere eller gemmer den til om vinteren.

„Cowboymyrer" begrænser ikke deres aktivitet til bladlus. Somme tider røgter de også andre slags insektflokke. Ligesom mennesker kan få mælk fra mange forskellige slags dyr, får myrer honningdug fra mange forskellige insekter. „Myrekøer" er somme tider almindelige cikader, horncikader, uldlus og forskellige planter, der indeholder meget sukker. Landmænd bliver sure, når de finder majslus, der suger livet ud af deres majs.

Insekter, der beskyttes af myrer er heldigere end dem, der ikke beskyttes. Hvis du ønsker at kontrol-

lere, hvordan myrer beskytter, så stik et tørt græsstrå ned blandt deres „kvæg". Du vil blive forbløffet over, hvor hurtigt „cowboymyrerne" rejser sig til forsvar. Så snart større insekter får en chance for at angribe „myrekøerne", så gør de det, nøjagtigt som ulve angriber menneskenes kvæg. En mariehøne som sætter sig ved siden af en bladluskoloni, begynder straks at æde de hjælpeløse „myrekøer". En „cowboymyre" kommer farende med rasende, sorte vidtudspredte kløer. Der opstår en kamp, og den rødvingede fjende falder død til jorden.

„Cowboymyrer" beskytter også deres „kvæg" mod hårdt vejr. Når efteråret kommer, og planternes saft flyder langsommere, samler nogle myrer hunbladlusene sammen og anbringer dem og deres nylagte æg i særligt forarbejdede underjordiske miniature stalde.

De fuldvoksne bladlus er meget vanskeligere at flytte rundt med end æggene. Hver lille „myreko" har en slags nålespidst næb, som den borer ind i bark eller andre plantedele. Det er derfor et stort arbejde for „cowboymyren" at trække „myrekoen" fri. Når vinteren er forbi, anbringer myrerne bladlusene ved planterødder som f.eks. landmandens korn. Når så foråret næsten er forbi, driver de deres „myrekøer" ud til den ydre grønne verden, så de kan æde af de skøre unge skud. Æggene lægges ved siden af bladlusene inde ved plantestænglerne.

Vingeløse hunbladlus udruger nu disse æg som blev opbevaret om vinteren; ca. to uger er bladlusene fuldt udvoksede og får selv unger. Forårsbladlus føder deres unger på en anden måde end de æglæggende insekter, der parrer sig om efteråret. Disse vingeløse bladlus føder tidligt på året ved noget man kalder jomfrufødsel. Det vil sige, at hunnerne ikke parrer sig med hanner. Bladlusbørnene fødes levende, ligesom rigtige kalve, idet æggene udruges i mødrene, endnu før der er tid til at lægge dem. Når „cowboymyrerne" har flyttet deres „køer" ud i den nye forårsverden, kontrollerer de, hvor megen honningdug, deres „kvæg" producerer. Hvis produktionen er for lille, samler myrerne deres bladlus og flytter dem til steder, som giver mere. □

OPAPO: KRAFTEN VED HANS TRO

Carl Fonoimoana

Jeg havde altid betragtet Opapo som min bedstefar – en mand af tro; hårdtarbejdende og selvfølgelig højt elsket. Men jeg måtte blive voksen, før jeg erkendte, at han ikke blot var min bedstefar. Han var en mand, som indtog en betydelig stilling på et historisk vigtigt tidspunkt.

Ingen kender meget til hans tidligere tid i Fogatuli, Savaii, den landsby i Samoa, hvor han blev født i 1859. Fogatuli var en fattig landsby, ligesom hele landet var det, og Opapos familie havde et særlig vanskeligt handicap at kæmpe med. Moderen, Malia Toa, hørte til en velstående familie i Fogatuli, men faderen, kun kendt som Fonoimoana, var en fremmed fra Uvea (nu Wallis Island, omkring 800 km mod vest) som i et uvejr var drevet til havs. Fonoimoana stammede fra Tonga, hvorfor han hele livet blev betragtet med let mistro i Fogatuli.

Den første betydningsfulde begivenhed i Opapos liv var en drøm, han havde som ung mand. I drømmen så han to udenlandske missionærer komme til landsbyen, gå direkte til hans hytte og sætte sig. Og der endte drømmen; men da to sidste dages hellige missionærer nogle få år senere kom til hans hus, genkendte han dem som de mænd, der optrådte i hans drøm, og Ånden vidnede stærkt for ham, at deres budskab var sandt.

Alt var parat til at denne mand kunne udføre et stort stykke arbejde blandt sit samoanske folk.

Optegnelserne viser, at han og hans hustru Toai, blev døbt i 1890, to år efter at den samoanske mission var åbnet. I 1890 var samoanerne allerede bekendt med kristendommens grundsætninger. Londons missionsselskab var begyndt at hverve tilhængere i 1830, snart efterfulgt af katolikker og metodister. Velsignet med en grundfæstet tro på Frelseren var folket bekendt med åndelige gaver og mirakler. Men da min bedstefar antog evangeliet og sluttede sig til den kæmpende lille kirke, begyndte de tegn, der er lovet Kristi efterfølgere at følge ham på ekstraordinær måde, også blandt disse trofaste mennesker.

Ironisk nok var der bitter strid mellem de grupper, der hævdede at tilbede Frelseren og elske ham. Mormonerne måtte lide forfølgelse og hån, og blev endog kaldt „cowboys", fordi Joseph Smith var vokset op på en gård. Gennem alt dette var Opapo frygtløs og trofast, og anerkendt som leder af de sidste dages hellige.

I 1904 grundlagde han og et par andre en nybygd, kaldet Sauniatu (der betyder „Gøre sig rede til at gå fremad"), et fredhelligt sted for de hellige oppe i Upolis bjerge. Kort efter at den første kirkebygning var rejst, gik der ild i det lille køkken

bagved, og til trods for folks anstregnelser med at bære vand fra floden spredtes ilden hurtigt og truede snart også kirken. Men så så folk, at Opapo var klatret op på kirkebygningens tag og havde sat sig overskrævs på tagryggen. Idet han løftede sin højre arm, så han op mod himlen og sagde: „Fader, vi kan klare os uden udhuset, men vi kan ikke undvære det store hus. I Jesu Kristi navn og med det hellige præstedømmes kraft befaler jeg vinden at vende sig."

Den lokale konge havde forbudt enhver at hjælpe de sidste dages hellige – straffen for ulydighed var øjeblikkelig stening.

Det gjorde den; det lille hus styrtede sammen, men kirken blev reddet. Ikke alene blev kirken reddet, men de helliges tro blev styrket på et meget vanskeligt tidspunkt.

Da han også var velsignet med profetiens gave fik han indflydelse på manges tilværelse. Ved én lejlighed vendte han hjem efter et tremåneders ophold på en anden ø og så, der blev gjort forberedelser til en *fiafia* (fest) i anledning af et forestående bryllup mellem to unge mennesker. Da han interviewede den unge kvinde, fortalte han hende pludselig uden yderligere forklaring, at hvis hun giftede sig med den unge mand, ville hun snart opleve sorg.

Opapo og Toai blev ikke sparet for personlige prøvelser. 11 af deres 14 børn døde, før de blev voksne. Alligevel syntes de gennem alt dette at blive mere ydmyge og flittige, og de bad mere. Opapo bad altid kl. 5 om morgenen og kl. 17 om aftenen, men også ofte på andre tider. Og han forsørgede ikke blot sin egen familie men sørgede også altid for andre, især enker og faderløse.

Han udfyldte også flere missioneringsopgaver, idet han fulgte amerikanske missionærer til andre områder for at søge tilhængere. På en af disse rejser tog Opapo, sin ven gennem mange år, Elisala, og en af et amerikansk missionærpar til øen Manu'a. Da de kom dertil, opdagede de, at den lokale konge, Tuimanu'a havde forbudt enhver at tage imod eller på nogen måde hjælpe de sidste dages hellige – og overtrædelse af dette forbud betød øjeblikkelig stening. Missionærerne var imidlertid indstillet på at få succes og blev der i to måneder, hvor de levede af nedfaldne kokosnødder på strandbredden og sov i huler om natten. De dækkede hovederne med blade for at beskytte

sig mod moskitoer, og skiftedes til at hjælpe hinanden med at arrangere bladene, mens de selv ubeskyttet måtte finde sig i moskitobiddene resten af natten.

Jeg kendte ikke min bedstefar særlig godt, men jeg bliver mere og mere glad for, at jeg er hans barnebarn. På grund af hans trofasthed er min tro blevet stærkere.

Efter i flere uger at have levet på denne frygtelige måde, vågnede Opapo en morgen ved duften af friskbagt brød i en kurv nær ved. Missionærerne vidste ikke, om kurven var af menneskelig eller guddommelig oprindelse, men efter i ugevis at have levet af kokosnødder var de lykkelige over dette. Ved slutningen af deres ophold gentog begivenheden sig, da en ældre kvinde bragte dem noget mad, idet hun sagde, at selv om hun måtte dø for sin venlighed, så ville hun dø; men hun var ikke bange for Taimanu'a.

Nogle få uger senere, efter at missionærerne havde udnyttet enhver tænkelig mulighed, forberedte de sig til at rejse. Opapo og Elisala talte højtideligt og direkte til Tuimanu'a og hans folk, og advarede dem om, at såfremt de ikke ville omvende sig, ville de komme til at føle Guds vrede og kraft. Som sin sidste handling, før Opapo gik i langbåden, standsede han ved byens udkant, og rystede støvet af sine fødder som et vidnesbyrd mod øen. Et par uger senere ramtes øen af en ødelæggende orkan, som dræbte mange, ødelagde alle afgrøder og jævnede alle huse, undtagen ét – den *fale* (hytte), hvor den ældre dame boede, som havde hjulpet missionærerne.

Det er rigtigt, at mirakler styrker de troendes tro, men at de ikke nødvendigvis giver tro til dem, som ikke tror. Først i 1974, blev der oprettet en gren på Manu'a. På den anden side hørte de hellige, som Opapo vendte tilbage til, om hændelsen og fik derved deres tro styrket.

Snart derefter flyttede Opapo og Toai med deres familie fra Sauniatu til øen Tutuila, som forberedelse til endelig at flytte til Hawaii for at slutte sig til de hellige dér. Forfølgelser var især heftige i Tutuila, og forårsagede Opapo megen sorg, selv om det aldrig svækkede hans tro. Ved en bestemt lejlighed gik han og Pinemua Soliai, en god ven, til fods til Pago Pago og vinkede til en forbipasserende bus for at få den

til at standse. Det gjorde den, men da de kom nærmere, genkendte chaufføren dem som mormonmissionærer, hvorpå han pludselig satte bussen i gang og kørte fra dem, mens de stod i en sky af vejstøv. Bror Soliai bemærkede trist til Opapo: „Det vil tage os lang tid, før vi kommer til byen." Men Opapo sagde profetisk: „Nej, vi vil komme der før ham." Halvanden kilometer længere fremme så de at der var sket en trafikulykke. Bussen var stødt sammen med en lastbil, og chaufføren var blevet dræbt.

Bror Soliai og hans familie var de eneste sidste dages hellige i deres lille landsby Nuuuli på øen Tutuila. Ved en bestemt lejlighed bad han Opapo komme og velsigne hans børn, hans hus, hans ejendele og hans venner. Ved den lejlighed var der en velhavende enke, Salataima Puailoa, til stede. Hun var ikke medlem, men meget ulykkelig, fordi hendes mands familie forsøgte at berøve hende det stykke jord, hun havde arvet efter ham. Velsignelserne gjorde så stærkt indtryk på hende, at hun selv bad om én. Men Opapo var betænkelig, fordi hun ikke var medlem.

Hun undersøgte nu kirken og blev døbt. Så gik hun igen til Opapo og bad pånv om velsignelsen. I den lovede Opapo, at hun ville få tildelt ejendomsretten til jorden, og at hun, hvis hun var trofast, ville blive et redskab i Herrens hænder til at fremme kirkens vækst i amerikansk Samoa.

Tidligt i 1950erne opfyldtes den velsignelse. Kirken købte noget af hendes jord og byggede en højskole, et lærerkollegium, en stor velfærdsfarm og et stavscenter på det.

I 1926 sendte Opapo og Toia min far, Teila, til Hawaii for at forberede deres ankomst. To år senere kaldte kirken mine bedsteforældre til at udføre tempelarbejde for samoanerne i Hawaii templet. I 1935 døde min bedstemor af lungebetændelse i en alder af 70 år. Hun blev begravet i Laie på Hawaii efter et helt liv, hvor hun gavmildt og trofast havde støttet kirken og sin mand.

Omkring sin 81. fødselsdag døde Opapo af lungebetændelse ligesom Toia, og blev bisat ved siden af hende.

Jeg kendte ikke min bedstefar særlig godt, men jeg bliver mere og mere glad for, at jeg er hans barnebarn. På grund af hans trofasthed er min tro blevet stærkere. De evner, han udviste, bar vidnesbyrd til hans samoanske folk, på et skæbnesvangert tidspunkt for kirken på de øer, om at evangeliet er sandt, at præstedømmet repræsenterer Guds kraft, og at frelsesplanen virkelig beskriver den sti, som vi må følge. Ikke blot hans familie men alle de hellige i kirken kan blive arvinger til de velsignelser, han efterlod. □

„OG LØSEORDET ER . . .”

J. Lynn Bradford

Det var dengang, der var krig i Korea. Som nyligt hjemvendt missionær var jeg indkaldt til hærens signalkorps i Georgi på Camp Gordon. Jeg sled mig gennem grunduddannelsen sammen med 50 andre sidste dages hellige, bla. de ni andre hjemvendte missionærer. Vi udbad os omgående tilladelse til at benytte kompagniets opholdsstue til nadvermøder og kaptajnen gav os, efter sin første forbløffelse lov dertil, men ikke blot det, han fik værelset ryddet op og rengjort, og lod os benytte kopper og brød fra hærens cafeteria til nadveren. Som afveksling fra strandfluer, mangel på søvn, køkkentjeneste, vagter og en strøm af ordrer, var den uforstyrrede, åndelige time hver søndag en virkelig behagelighed. En søndag blev roen dog en smule forstyrret af en grov sergent, der ikke var medlem. Han kom marcherende med en gruppe SDH rekrutter fra sin barak, og satte sig i en stol for at afvente mødets slutning. Jeg kan ikke sige, at han var særlig opmærksom over for hvad talerne sagde, men han sad koldsindigt hele mødet igennem og afventede det tidspunkt, da han igen kunne samle sine rekrutter sammen. Senere kom rekrutterne alene.

Ikke længe efter havde de fleste af os glemt episoden, eftersom vi et par uger senere stod overfor vores „eksamen. . . tre dage med øvelser i marken og realistiske krigsøvelser. Den anden dag angreb „fjenden” vores kompagni og tog nogle af vore mænd til fange. Sergenten, som havde overværet vort møde, blev rapporteret savnet men ikke fanget.

Da vi om aftenen sad omkring et lille lejrbål og spiste af vore rationer, blev vi opmærksomme på en sagte støj. Vi slap, hvad vi havde i hænderne, greb vore rifler, og beredte os til at forsvare os.

Pludselig lød en stemme i mørket: „Er der nogle af jer fyre, der ved, hvem Joseph Smith var” Vi så allesammen på hinanden: de sidste dages hellige vidste ikke, om det var en fælde eller ikke. Ikke-medlemmerne vidste overhovedet ikke, hvad det hele drejede sig om. Til sidst var der en modig mand, som råbte tilbage: „Det kan du regne med, at vi gør. Han var en Guds profet!”

Stemmen fra mørket råbte begejstret tilbage: „Jeg er hjemme!” og sergenten kom gående ind fra mørket for at slutte sig til sit kompagni. □

HASTY

Terry Dale

Efter nadvermødet kaldte biskoppen mig ind på sit kontor til en samtale. Nu kommer det, tænkte jeg. Jeg skal være den nye præsident for lærernes kvorum, det er jeg sikker på. Jeg var stolt og spændt. Sikke wardet vil lykønske mig. Mor bliver så stolt! Jeg sad i den store stol lige over for biskoppen. Han var en venlig mand, der altid smilte, men på trods heraf følte jeg, at denne samtale var vigtig. „Steve, vi har en opgave til dig," sagde han. Mit hjerte bankede hurtigt. „Det er en særlig opgave, hvor du kan være en ‚god nabo'. Vi bekymrer os for Hasty McFarlan. Han er en gammel mand, som er temmelig ked af det, ved du. Han har behov for, at der er nogen som gør sig til venner med ham. Han er ikke medlem af kirken, men Guds kærlighed omfatter alle mennesker, og vi har som medlemmer af hans kirke ansvar for at udvise den kærlighed. Måske burde jeg sige, at vi har det privilegium at vise den kærlighed." Jeg går ud fra, jeg må have set lamslået ud.

„Du kender Hasty, gør du ikke, Steve?" spurgte biskoppen.

Mine tanker gik et par uger tilbage, hvor nogle venner og jeg havde gjort grin med den gamle mand ved at synge smædevers og råbe vittigheder, som vi lavede om ham.

„Ja, jeg kender ham," sagde jeg, idet jeg prøvede at skjule min skuffelse og skyldfølelse. „Det er den gamle eneboer, som bor uden for byen."

„Netop," sagde biskoppen, „jeg vil gerne have, at du besøger ham 2 eller 3 gange om ugen."

„Det er i orden," var det eneste svar jeg kunne give.

Biskoppen må have opdaget min skuffelse, for han lænede sig frem i stolen og kiggede nøje på mig. „Hvis du synes, at denne opgave er for meget, så skal du ikke være bange for at sige til."

Jeg sukkede. „Jeg skal nok gøre det," sagde jeg.

„Godt," svarede biskoppen med et smil, og inden jeg kunne nå at trække vejret, fortsatte han: „Du kan hugge brænde til ham, skaffe ham mad og tæpper – alt hvad han har brug for, for at føle, at han er ønsket. Vær ven med ham. Din far ved besked med din opgave, og han sagde, at han vil hjælpe dig. Din himmelske Fader vil også tilskynde dig."

„Ja," sagde jeg.

På det tidspunkt var jeg 15 år gammel, og der var andre ting, som jeg hellere ville gøre – spille fodbold, jage, fiske eller bare gøre det, mine venner gjorde. Men jeg havde sagt til biskoppen, at jeg ville udføre min opgave, og jeg vidste, at det ikke var godt at undlade at gøre det, som jeg havde sagt ja til.

Hasty boede i en lille bjælkehytte ved foden af et bjerg lige udenfor det landbrugssamfund i Idaho, som jeg var vokset op i. På den lange tur til hans bjælkehytte efter skoletid den første eftermiddag forekom det mig, at hvert eneste fyrretræ på vejen derud hviskede til mig om Hastys ensomhed.

En gang om året ved juletid fik den gamle mand et gratis bad på hotellet på sheriffens regning. Vi troede sikkert alle sammen, at det var det eneste bad han fik hele året rundt. Vi plejede at sige, at han så ud som en pirat med den vækst på siden af hovedet og hans sorte øjeklap. De fleste børn og selv nogle af de voksne havde den vane at komme med uvenlige bemærkninger eller prøve at snyde Hasty. Ville han huske mig som en af disse snydere? Da jeg nåede frem til bjælkehytten, var jeg virkelig bange. Jeg bankede på. Intet svar. Jeg bankede igen. Jeg vidste, at han måtte være derinde. Hvor kunne han ellers være gået hen?

„Hasty?" Min stemme svigtede mig halvvejs gennem hans navn. Jeg ved ikke hvor længe, jeg stod der, før jeg besluttede mig til at gå indenfor. Den tykke egedør knirkede, da jeg skubbede den op.

„Hasty?" råbte jeg igen. „Hasty, er du her?"

Jeg hørte en puslende lyd og stak mit hoved langt ind, som jeg turde og så bagved døren. Der var koldt og meget mørkt i Hastys bjælkehytte. Jeg kunne lige skimte en menneskelig skikkelse som sad på sengen. Hasty sad ludende, men ikke som om han havde siddet i sine egne tanker. Det så ud som han sad slapt der, fordi der ikke var nogen årsag til at gøre noget andet. Jeg lagde mærke til, at det snavsede og mugne tæppe, han sad på, mere bestod af huller end af tæppe.

Mit hjerte bankede hurtigt. Jeg sank dybt.

„Hasty, er der noget jeg kan gøre for dig?" lykkedes det mig at sige.
Jeg fortalte ham mit navn og at biskoppen fra SDH-kirken havde sendt mig for at se, hvordan han havde det samt for at hjælpe til. Han svarede ikke. Den tavse, stirrende lille mand gjorde mig bange. „Hasty, ilden er gået ud."
Intet svar.
Jeg gik udenfor, fandt en økse og nogle indsamlede træstubbe, og begyndte at hugge noget optændingsbrænde. For hvert hug med øksen spurgte jeg mig selv. Hvad gjorde jeg herude? Hvorfor mig? Hvorfor? „Hold op med at beklage dig," sagde en stemme indeni. „Den gamle mand fryser og er ensom, og du kan hjælpe ham."
Jeg fik tændt op og jeg forsøgte at tale med ham, men efter nogle få øjeblikke besluttede jeg, at han egentlig ikke lyttede efter. Han havde brug for et nyt tæppe, så jeg sagde til ham, at jeg ville få fat i et tykt, rent og behageligt tæppe, og det gjorde jeg den næste dag. Derefter kom jeg hveranden dag. I løbet af adskillige uger herefter begyndte han at tale.
En dag, da vi havde talt lidt sammen, sagde han: „Hvorfor kommer du, dreng? Jeg er sikker på, at en dreng i din alder kan finde på bedre ting at gøre end at besøge en syg gammel mand som mig. Men jeg er glad for, at du kommer." Og så smilte han.
Ved Thanksgiving (takkefest, hellidag i USA) inviterede jeg Hasty hjem til middag. Han kom ikke, men min familie tog over og gav ham noget af vores mad. Der var tårer i hans øjne, da han forsøgte at takke os.
Efterhånden som mine besøg fortsatte fandt jeg ud af, at Hasty havde været fårehyrde. Han havde haft kone og børn, men de havde fået en frygtelig feber og døde som følge heraf.
Hasty havde i sin sorg følt, at hans liv var blevet ødelagt og han havde gået rundt som vagabond over hele USA. En sygelig vækst på den ene side af ansigtet havde gjort hans ene øje blindt. Og så var drilleriet og vittighederne begyndt.
Men for mig så den gamle mand ikke længere grim og frygtindgydende ud. Tværtimod skyndte jeg mig efter skole ud til hans bjælkehytte for at hjælpe ham og for at lytte til hans historier. Ved juletid inviterede vi ham atter til middag. Denne gang kom han, og hvad mere var, så kom han i et renset og nydeligt udseende sæt tøj. Han så strålende ud. Et smil spillede omkring hans læber. Hasty var lykkelig, fordi vi viste ham at han var ønsket.
Da vi var færdige med middagen bøjede den gamle mand sit hoved et kort øjeblik, hvorpå han løftede det og sagde: „I mennesker er vel nok vidunderlige. Mit liv har længe været et rod, men den kærlighed som I har udvist har gjort mig til et andet menneske. Jeg er meget taknemmelig."
Da han sagde det, kunne jeg mærke en lille brænden i mit bryst vokse sig stor. Det var en god følelse. □

UD AF MØRKET

THOMAS J. GRIFFITHS

Der var faste- og vidnesbyrdmøde i wardet. Adskillige unge mennesker havde rejst sig og båret vidnesbyrd om Herrens godhed og hans velsignelser til dem. Så rejste en ældre herre sig. Bekymringer havde furet hans ansigt, og tiden havde givet hans hår en sølvgrå farve. Men hans stemme var klar som klokkeklang en frostklar morgenstund:

„Jeg ved, at Gud lever og styrer vores skæbne. Jeg er her i dag, fordi han hørte mine bønner som dreng og ledede mine skridt."

For at forstå de ord må vi gå mange år tilbage til dengang, da han som 12-årig dreng blev en mand og gik på arbejde.

Han boede i en kulminelandsby i Wales, hvor næsten alle mandlige indbyggere havde arbejde i forbindelse med minedriften. Om nogle få uger ville han blive 12 år, og ligesom de andre drenge i landsbyen skulle han så arbejde i minen med at hugge kul. Han var en normal dreng, som forstod, at han måtte opgive skolen for at kunne hjælpe med til at forsørge familien. Men en morgen, da han var på vej til skole, skete der noget, som kom til at indvirke på hele hans liv. Han skulle lære betydningen af frygt.

En lille skare mænd kom op ad bakken hen mod de småhuse, hvor minearbejderne boede. To mænd bar en båre, og foran dem gik en anden mand. Deres ansigter var dækket af sort kulstøv. På båren lå et lig, et lille lig, der var dækket af et brunt tæppe.

„Og hvem er det så denne gang?" spurgte en.

„Det er den lille Davey Edwards," svarede manden, der gik i spidsen. „Noget af tunnelen styrtede sammen over ham, stakkels fyr."

Drengen fortsatte sin vej til skole, mens hans tanker var ikke ved skolearbejdet men hos Davey Edwards. Sammen havde de strejfet om på bjergskråningerne. De havde plukket kastanjer af træerne på Mynyddyslwynbjerget og samlet vilde solbær langs bredden af Gwyddonelven. De havde stået sammen, hvor de gyldne buske endte, og skoven begyndte, og lyttet til gøgens kukken, der fortalte at foråret var nær.

„Ja," tænkte han ved sig selv, „den tid er forbi. Snart vil Davey ligge på kirkegården på Llanvachbakken, og

jeg vil være i kulminen." For første gang i sit liv forstod han betydningen af frygt. Men han beholdt sin frygt for sig selv.

Hans 12-års fødselsdag kom, og hans far gav ham besked på at begynde arbejdet i minen den næste mandag. Lørdag eftermiddag gik de sammen ned til landsbyen, hvor hans far tog ham med ind til herreekviperingshandleren og købte ham et par molskindsbukser og en walisisk flonelsskjorte. Han købte ham også en madkasse og en termoflaske samt et par læderstrimler, der skulle bruges til at binde bukserne stramt under knæene for at forhindre kulstøvet i at trænge op gennem buksebenene.

Mandag morgen var kold og fugtig, men ikke så kold som drengens hjerte. Han fik til opgave at hjælpe Dai Jenkins, en erfaren minearbejder. Ledelsen frarådede far og søn at arbejde sammen, fordi det ville se dårligt ud, hvis to medlemmer af en familie blev dræbt i den samme ulykke.

Han stod ved siden af Dai Jenkins, mens elevatoren gik nedad. Ved det svage lys fra minearbejdernes lamper så han over på sin far, som smilede tilbage til ham. Ved siden af faderen stod en anden 12-årig fra landsbyen. Elevatorstolen standsede med et bump. Da døren blev åbnet, og mændene trådte ud i minen overvældede lugten af heste og æsler næsten drengen. Disse dyr blev brugt til at trække de fyldte kulvogne ud af tunnellerne, og de tømte tilbage i skakten. En mand med titel af „hostler" (staldkarl) tog sig af dyrene.

Drengen fulgte sin makker hen ad de smalle gange, til de nåede enden af tunnellen, hvor de skulle arbejde. Dai tog sin jakke af og hængte den på et søm, der var slået i en bjælke, der støttede loftet. Han gjorde det samme med sin madkasse og termoflaske. Og drengen gjorde som han.

Kullaget var kun omkring en meter tykt, så Dai brugte det meste af sin tid på knæ, mens han svingede sin hakke. Det var drengens opgave at læsse kullene op i en vogn, og affaldet op i andre vogne. Så kom „hostleren" og førte dem til elevatoren for enden af tunnellen, hvor vognene blev hejst op til jordens overflade.

Sådan gik dagene, og hver dag voksede drengens had til mørket. Der var øjeblikke, hvor minen rystede, hvor det syntes, som om jorden satte sig, og det forekom, som om tømmeret, der støttede loftet, måtte bryde sammen, og han og Dai ville blive knust. Det var i sådanne øjeblikke, at han tænkte på sin ven Davey og spekule-

rede på, om også han ville blive bragt hjem på en båre, dækket med et brunt tæppe.

Men der var også et tidspunkt på dagen, som han virkelig nød. Dai lagde sin hakke fra sig og sagde: „Kom nu, Bachen (det var det kælenavn Dai havde givet ham); nu er det tid at få en smule mad og en kop te." Så sad de sammen og spiste af deres madkasser ved det svage lys fra deres lamper. En gang imellem gav Dai drengen en walisisk kage, som hans hustru havde bagt. Det forekom ham som en smule af Himmelen.

En dag, mens Dai hakkede kul, skete der noget usædvanligt. De stødte på tunnellens endevæg og kom ind i en lille hule. Den var ikke større, end et lille værelse, og loftet syntes at være solid klippe. Omkring skulderhøjde løb en slags hylde hen over den ene væg.

Man kan kun undre sig over, at der den samme dag, mens de sad og

Fanget i kulminen af brand og oversvømmelse bad drengen i mørket: „Hvis det er din vilje, så lad os endnu engang se lyset."

spiste deres frokost, lød ligesom en torden, der gav ekko i hele minen. Jorden rystede. Dai sprang op og greb drengen i armen.

„Det er en eksplosion, Bachen; måske er der ildebrand. Vi må sætte skærmtæppet (et tæppe på størrelse og i form af selve minegangen, beregnet til midlertidigt at danne en slags skillevæg fra resten af minen. O.a.) op. Det er måske den eneste chance, vi har."

I en fart fik de det svære tæppe sømmet fast tværs over indgangen til den lille hule, hvor de derefter sad og ventede. Ikke længe efter følte de varmen, efterhånden som ilden nærmede sig.

Oppe over minen samledes landsbyens beboere omkring mineskakten. Redningshold var blevet sendt ned men kom næsten straks tilbage.

„Ingen kan leve dernede," lød deres rapport. „Minen er i brand. Gud hjælpe dem, som er dernede."

Mineejerne mødtes og traf en hurtig beslutning. En kanal, der løb nær ved, måtte ledes ind i minen for at slukke ilden.

En kvinde skreg: „Men hvad med vore mænd dernede?"

Hendes ynkelige råb blev besvaret med en hovedrysten. Men nede i den lille hule var varmen næsten ikke til at holde ud, men på en eller anden måde kom der en smule luft ind. Tiden syntes at stå stille, mens timerne gik. Og så hørte de vandet. Det kom sivende ind i hulen, først nåede det op over deres sko, derefter til knæene, og det blev ved med at stige. Dai klatrede op på hylden og trak drengen op ved siden af sig. Efterhånden som vandet steg, dalede temperaturen. Og derefter var der en sælsom stilhed.

„Bachen," hviskede Dai, „kan du bede?"

„Jo, det kan jeg," svarede drengen. „Min mor lærte mig det, før hun døde."

„Så bed for os. Vi har ikke andet at gøre."

Drengen lukkede øjnene, og i et par sekunder kunne han ikke få ordene sagt. Men så kom de langsomt fra et bekymret hjerte:
„Kære Jesus, vi kommer til dig fra dette mørke og har ikke andet tilbage end din hjælp. Hvis det er din vilje, så lad os se lyset endnu en gang. Lad vore fødder bringe os op herfra til vore hjem. Lad os høre fuglenes sang og se solen hæve sig over Rhysog bjergene. Vi er alene, og vi behøver din hjælp. Amen."
Han følte Dais arm om sin skulder og hørte hans stemme. „Tak skal du have, Bachen. Nu er jeg ikke bange mere."
Timerne gik, og natten må være kommet, for de sov. Da de vågnede, var deres lamper brændt ud. Nu var der fuldstændigt mørke, et mørke, der var sort og ildevarslende. Med mørket fulgte frygt – kold og rystende frygt. Drengen forestillede sig, at han blev båret op ad bakken på en båre med legemet tildækket af et brunt tæppe. Dai mærkede hans frygt og lagde en trøstende arm om hans skulder.
„Bachen," sagde han, „kan du ikke synge lidt?"
Drengen tøvede en smule, men så sang han med frygtsom stemme: „Jesus, du som elsker mig, lad mig til din favn nu fly, hvis jeg møder på min vej bølgers brøl og stormes gny." Og med sin lyse stemme sang han så omkvædet: „Skjul mig, o min Frelser kær, indtil livet svinder hen." Da følte han, at Dai rystede af sindsbevægelse, så han kunne ikke fortsætte.
Det er vanskeligt at vide, hvor hurtigt eller hvor langsomt tiden går i mørke, men sultens og tørstens kval mindede dem om det.
„Tyg på et lille stykke læder, Bachen," foreslog Dai ham. „Det hjælper på sulten."
Drengen fjernede læderstrimlen på det ene ben under knæet og tyggede på den. Det var nyt læder, og gavelugten hang endnu ved det. Men det hjalp ham over sultens kvaler.
Søvnen indfandt sig påny og endnu en dag gik. Dai var stille nu, som om han forstod, at enden var nær. Og som følge af sult og tørst var drengen også blevet stille og sløv. Det fuldstændige mørke svøbte sig om ham som et ligklæde. Han ventede nu kun på den sidste søvn.
Så lød der pludselig langt borte fra en stemme: „Er der nogen her?" Flere stemmer kom nærmere. Og så rev nogen skærmtæppet til side, og hans lygte skinnede på Dai og drengen.
„Det er et mirakel," råbte han til de andre redningsmænd. „De er i live!"
Dai var i stand til at gå, men de bar drengen hen til elevatoren, der bragte dem op til dagslyset og livet.
Drengens far var dræbt ved eksplosionen, så Davey Edwards familie tog ham til sig. Nogle få dage senere kom nogle slægtninge længere nede fra dalen for at hente ham og tage ham til sig i deres hjem. Det var gode mennesker, sagde man, bortset fra at de havde sluttet sig til en mærkelig kirke, der stammede fra Amerika.
Sammen lagde drengen og hans nye familie planer, og dagen kom, da de emigrerede til Amerika. Her bosatte de sig i dalen.
Den gamle mand var ved at afslutte sit vidnesbyrd. „Og således, mine brødre og søstre, ud af frygt kommer tro, og ud af mørket kommer det levende lys."□

SET FRA EN

ANDEN SYNSVINKEL

Lee Dalton

„Nej nej, din idiot, kør tilbage i rækken!" skreg jeg og prøvede at få chaufføren i den gule bil til at høre mig gennem støjen fra min motor og de 300 meter, der adskilte os. Min højre fod trådte kraftigt på rorpedalen, som om det var bremsen i en bil, idet jeg desperat men forgæves søgte at stoppe den frygtelige scene der udspilledes under mig. Jeg ville lukke øjnene, men jeg kunne ikke lade være at kikke. Det var en mild forårseftermiddag, og jeg havde lige fået mit flyvercertificat. Motoren i det lille gule fly larmede og

raslede, mens vi fulgte landevejen til det sted, hvor den fører over en flod og går op ad en bakke.
Nede fra den lige vej hæver bakken sig så brat, at det kræver stor kraft af en bilmotor at komme op. Men bakken syner ikke af noget fra et fly, der er lige oven over. En lille forandring i skyggemønstret på jorden og en dobbeltlinie på landevejen er alt, hvad der viser, at der ligger en bakke.
Jeg sad uvirksom og betragtede forårets friske grønne, der passerede forbi mig nedenunder. Jeg legede en leg – jeg kørte om kap med bilerne på landevejen nedenunder. Vi vandt, det lille gule fly og jeg. Da vi havde passeret broen over floden, kunne jeg se den lange række af biler, der nærmede sig bakken fra vest. Den lille blå bil, som vi fløj om kap med, var en smule foran os, men flyet og jeg halede hurtigt ind på den. Snart ville den være bag os, og så ville det være tid til at vælge en anden bil at flyve om kap med.
Den blå bil nåede floden, kørte over broen, og begyndte at køre op ad bakken. Jeg kunne se rækken af biler komme fra vest, den første passerede netop toppen af bakken og begyndte turen nedad. Vi fløj lige over den blå bil, da den gule vogn, der var nummer fire eller fem i rækken, trak ud til venstre og begyndte at køre udenom. Han nåede den dobbelte gule linie lige vest for bakketoppen men gjorde ikke noget forsøg at komme tilbage ind i rækken. I stedet syntes han at sætte farten op i et forsøg på at komme udenom de første biler i rækken. Den blå bil var stadig på vej op ad bakken.
Næsten uden at tænke over det rullede jeg flyet ud til venstre og begyndte at cirkle rundt, idet jeg stirrede ned på det, som jeg vidste ville ske, i håb om at det ikke ville ske. Begge biler var

Jeg skreg af mine lungers fulde kraft, selv om der ikke var nogen som helst chance for, at nogen af chaufførerne ville kunne høre mig.

lige ved bakkens top, men der var ikke noget tegn på, at nogen af dem vidste, at den anden var der. Der var nu kun omkring 60 meter mellem dem. Jeg begyndte at råbe til dem. Flyet slog et slag til højre, idet jeg automatisk trådte på pedalen.
De var nu næsten på samme sted. Jeg skreg af mine lungers fulde kraft, selv om der ikke var ringeste chance for, at nogen af chaufførerne ville kunne høre mig. Jeg søgte med min viljestyrke at *tvinge* den gule bil tilbage i dens egen bane, men den blev ved med at køre lige ud.
Nu var der kun et meget kort stykke mellem dem. Ovenfra så det kun ud som et par centimeter. Det værkede i min hals. Jeg var stiv af rædsel. Flyet for uroligt op mod himlen, idet jeg koncentrerede mig om begivenheden nedenfor. Styrepinden var drejet kraftigt til venstre og den højre rorpedal var tvunget helt op.

Den blå bil svingede pludselig over mod højre side af vejen. Han havde omsider øjnet faren. Men den gule vogn fulgte ham! Idet chaufføren svingede kraftigt til venstre i et desperat forsøg på at undgå sammenstødet, styrede han lige ind i det.

Ikke en lyd nåede mine øren, da bilerne stødte sammen. Det var altsammen mærkeligt stille. En støvsky løftedes over de to biler. Den blå vogn blev kastet baglæns og sidelæns ned i grøften. Et stykke af bilerne slyngedes højt op i luften, og udsendte små lysglimt, da det fangede og reflekterede solen. Et lille menneskelegeme fløj ud af den ene vogn og kastedes ud på marken, hoppede en gang og lå stille. Det hele var forbi.

Jeg sank tilbage i sædet og forstod pludselig, at mit lille gule fly næsten var kommet ud af kontrol. Instinktivt fik jeg det rettet op og under kontrol. Jeg blev ved med at kredse rundt, idet jeg fulgte den forfærdelige og langsomme proces med ankomst af politivogne, brandbiler og ambulancer fra de nærliggende byer Hiram og Mantua.

Vi cirklede rundt, det lille gule fly og jeg. Og mens jeg så til følte jeg mig helt syg i maven. Jeg følte mig fuldstændig hjælpeløs og frustreret. Jeg *havde* prøvet! Jeg havde forsøgt at forhindre dette i at ske, men chaufførerne havde ikke lyttet til mig. Tårer løb mig ned ad kinderne.

Solen stod lavt på himlen, da flyets hjul fejede gennem græsset på landingsbanen. Det lille fly kørte mod sin plads, og propellen stoppede.

Jeg sad i stilhed og lyttede til et kor af græshopper i det våde græs og lydene i metallet i flyet, der køledes af. Jeg rystede stadig. Senere fik jeg at vide, at seks mennesker var blevet dræbt ved sammenstødet. Der var ingen overlevende.

Jeg tror nok, jeg var ved at binde tovene, der skulle holde flyet sikkert på plads, da den tanke kom til mig. Det var en pludselig tanke, og den sagde: „Nu ved du, hvordan *Han* føler. Nu ved du, hvordan vores himmelske Fader føler, når han må sidde, bundet af sine pagter om vores handlefrihed, og betragter os, mens vi ignorerer hans åndelige formaninger og fortsætter med at gøre vore tåbelige fejltagelser."□

„JEG ER IKKE NØDT TIL AT TAGE HJEM, ER JEG?"

C. Jack Lemmon

Funktionærmødet i Louisiana Baton Rouge Mission var netop forbi, da telefonen ringede. Ældste Olson, som arbejdede i New Orleans, lød panikslagen. Hans yngre kammerat, ældste Freeman, var blevet kørt over af en 18-hjuls lastbil og var nu på vej til hospitalet. Ude af stand til at få fat på sine zoneledere, ringede ældste Olson til missionspræsidenten for at spørge, hvad han skulle gøre.

Jeg beroligede ham med, at inden to timer ville min hustru og jeg være hos ham. Da vi kom til hospitalet, blev vi budt velkommen af søster Simmons, som arbejder som sygeplejerske på stedet. Hun beskrev den skade, ældste Freeman havde lidt. Bækkenet var brækket på to steder og revnet et tredie. Han havde en sprængt milt, revnede og brækkede ribben, en brækket hofte og en massiv blodansamling i tarmområdet foruden talrige andre mindre beskadigelser.

Der gik mere end en time, før ældste Freeman blev kørt ud af operationsstuen til en stue på intensivafdelingen. „Jeg har gjort alt, jeg kan," sagde lægen. „Hvis han kan klare de næste 24 timer, har han en god chance for at leve, men det er der kun lidt håb om." En knoglespecialist kom for at lægge ældste Freeman i stræk. Da han var færdig, trak jeg ham til side for at få de

oplysninger, som jeg ville få brug for i min rapport til Salt Lake City. Specialisten fortalte mig, at bruddene var rene, som om benene var blevet klippet midt over. Ordentlig sammenvoksning ville tage tid – intensiv behandling i en uge, stræk i otte uger, fra seks måneder til et års venteperiode før det kunne afgøres, hvor vidt han nogen sinde igen ville komme til at gå.

Jeg bad om tilladelse til at besøge min unge missionær og give ham en præstedømmevelsignelse. Tilladelsen blev givet, og jeg sluttede mig til fem bekymrede ældster i en cirkel omkring ham. Hans kammerater salvede ham, og da jeg udtalte velsignelsen følte jeg mig inspireret til at love, at han ville komme sig og leve. Da vi løftede vore hænder fra hans hoved, vågnede han og så op på mig. „Jeg er da ikke nødt til at tage hjem, er jeg, præsident Lemmon?" spurgte han. Hvilken tro! Jeg svarede enkelt: „Du har ikke gjort din mission færdig endnu."

Da vi forlod værelset, lagde jeg mærke til lægerne, der stod lidt væk. De stod med et forbløffet udtryk i ansigtet. Det var måske første gang, de havde set Guds præstedømme i virksomhed. Søster Simmons trak mig tilside og sagde, at de allesammen havde set opmærksomt til og lyttet i stilhed, da velsignelsen blev udtalt.

Den tredie dag blev ældste Freeman udskrevet fra intensivafdelingen, fem dage før beregnet. De næste par måneder tilbragte han indviklet i strækudstyr, beregnet til at trække hans knogler tilbage i deres rette stillinger. Til trods for det særdeles ubehagelige derved, benyttede han tiden til at lære missionærlektierne udenad, til at fortælle hospitalspersonalet om evangeliet, og til at dele sit vidnesbyrd om genoprettelsen med dem. Alle og enhver vidste, hvem han var, også hospitalsdirektøren.

Den sjette uge efter ulykken blev ældste Freeman udskrevet fra hospitalet for at arbejde på missionskontoret i Baton Rouge. Da vi var kommet ind i inkørslen, stod han ud af bilen, og ved hjælp af sine krykker gik han ind på mit kontor. Igen havde han overgået lægens forudsigelser – denne gang med lige ved ni måneder – selv om han havde tabt så meget i vægt, at han måtte stikke sin tre-i-en under sit bælte for at holde bukserne oppe!

Efter at have arbejdet en måned på kontoret, bad ældste Freeman om at måtte få en ny opgave. Jeg sendte ham til Baker i Louisiana som distriktsleder. Kort efter at han var kommet dertil, brugte han sine krykker for sidste gang. Ældste Freeman er nu i Hammond, Louisiana, hvor han virker som zoneleder. Når han går eller løber, halter han lidt, men han udfører alle normale aktiviteter.

Ældste Matthew Freeman er et levende eksempel på præstedømmets kraft, og et omvandrende eksempel på troens magt. Jeg takker Herren for præstedømmet, og jeg takker ham for fine unge mænd som ældste Freeman, der arbejder af al deres magt, sind og styrke. □

Til omslaget: På side 19 fortæller Carl Fonoimoana om sin bedstefar, Opapos store tro. Opapos portræt fra familiealbummet ses på omslaget sammen med billeder fra Sauniatu i det vestlige Samoa, en mormonkoloni, som han hjalp med at grundlægge i 1904. (Se også *Den danske Stjerne,* jan. 1978, s. 27 ff.) Fotografiet af Brian Kelly.

